

10. Afiliace a agrese

Sociální psychologie

Mgr. Katarína Millová

jaro 2007

Afiliace: základní vymezení

- potřeba člověka navazovat pozitivní a těsné vztahy s jinými lidmi, které mohou mít podobu spolupráce, přátelství či lásky
- 1. ověření jedincova chápání sociální reality
- 2. zvýšení pocitu štěstí, zmenšení bolesti
- 3. dává podněty pro srovnání (úspěch, výkon)
- 4. poskytuje odměnu za úsilí
- 5. spolupráce přináší uspokojení
- 6. sdílení názorů, postojů, přesvědčení
- 7. poskytuje pocit bezpečí

Afiliace

- sociální srovnávání
- samota a osamění
- fyzická blízkost

Teorie soc. srovnávání

- **L. Festinger (1954)**
- k afiliaci vede možnost ocenění vlastní síly, předností nebo nedostatků
- objevuje se, když neexistuje objektivní měřítko
- člověk se srovnává s jinými lidmi (zejm. s lidmi ve stejném postavení)

Samota a osamění

- **samota:** člověk si „izolaci“ od ostatních lidí vybírá sám, dobrovolně
- obvykle ji prožívá pozitivně
- **osamění:** 2 typy
 1. *sociální izolace:* opuštění známého prostředí, přátel (např. nová práce, nová škola)
 2. *emocionální izolace:* člověk je obklopen známými lidmi, postrádá však důvěrný vztah k jinému člověku, který by mu přinesl emocionální uspokojení

Fyzická blízkost

Funkční vzdálenost:

- **L. Festinger, S. Schachter, K. Back (1950)**
- Podmiňuje blízkost vznik soc. vztahů?
- experiment: náhodně rozmístněné manželské páry na kolejích
- nejtěsnější vztahy se vytvořili s nejbližšími sousedy
- *funkční vzdálenost*: prostorové rozmístnění, které vyjadřuje pravděpodobnost vzájemného setkávání

Fyzická blízkost

Efekt pouhého vystavení:

- **R.B. Zajonc (1968)**
- pozitivně přijímané jsou ty podněty, které v experimentu byli častěji reprezentovány
- uplatnění u předvolebních kampaní
- x při častém opakování vznik neutrální až záporné reakce, zejm. když původní reakce byla negativní (např. písnička)

Atraktivita: základní vymezení

- interpersonální atraktivita
- podílí se na utváření, kvalitě a trvání vztahů
- 1. *fyzická atraktivita*
- 2. *osobní atraktivita*

Proč vede fyzická atraktivita k tendenci navazovat známost?

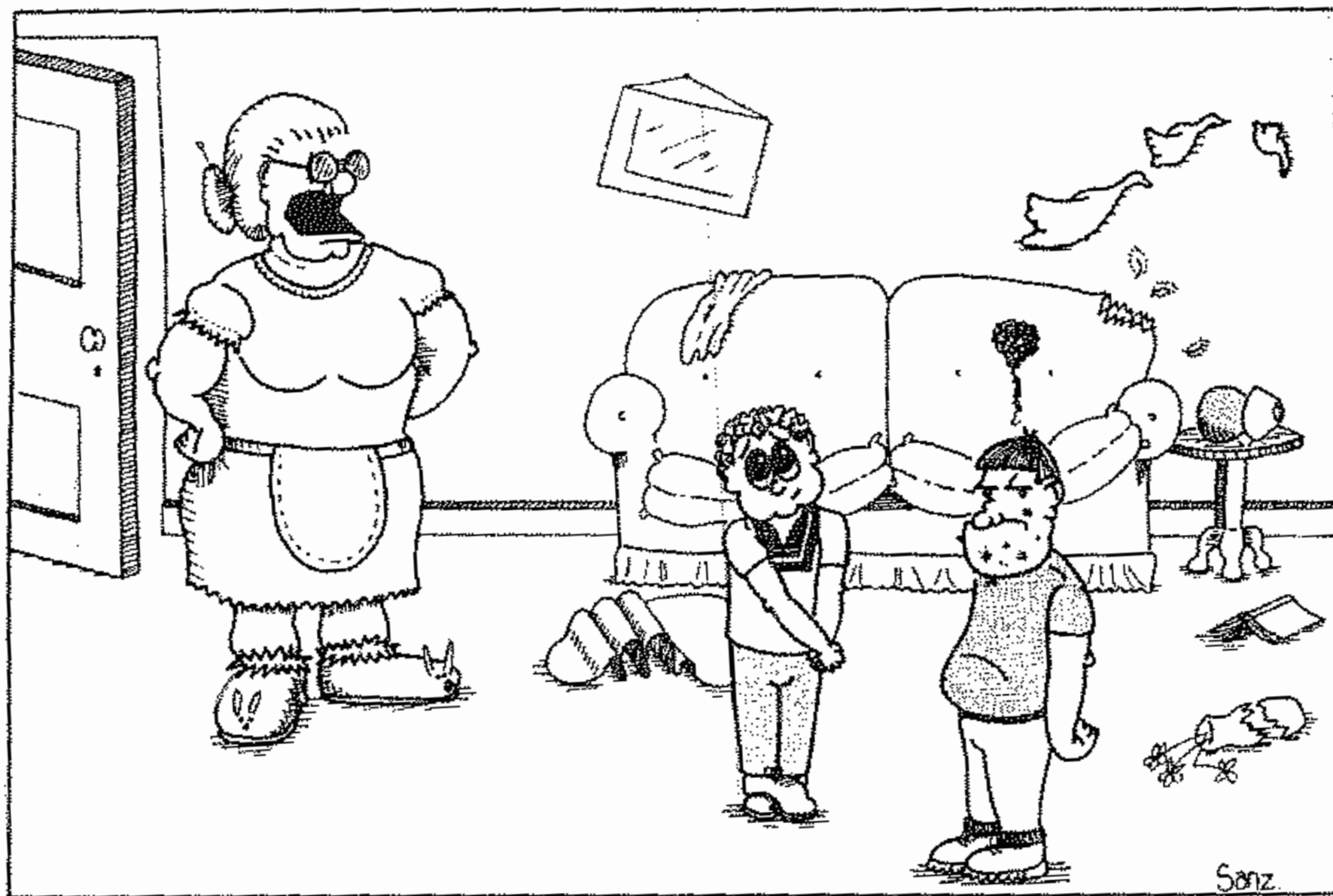
- estetické uspokojení u atraktivního partnera
- uznání a obdiv společnosti, když jsme v přítomnosti atraktivního partnera
- „co je hezké, to je dobré“

Atraktivita

- ovlivňuje formování osobnosti už od raného dětství
- hezké děti jsou častěji vyhledávány, mají vyšší sebedůvěru

Podobnost a komplementarita:

- těsné přátelské vztahy se vyznačují podobností morálních, etnických, politických a náboženských názorů a postojů, ale i podobných zájmů
- x i protikladnost může pozitivně působit na utváření vztahů

„Tak tady se ani nemusím ptát, kdo za to může, že?“

"This is goodbye, gentlemen. I have met another board of directors, and we have fallen in love."

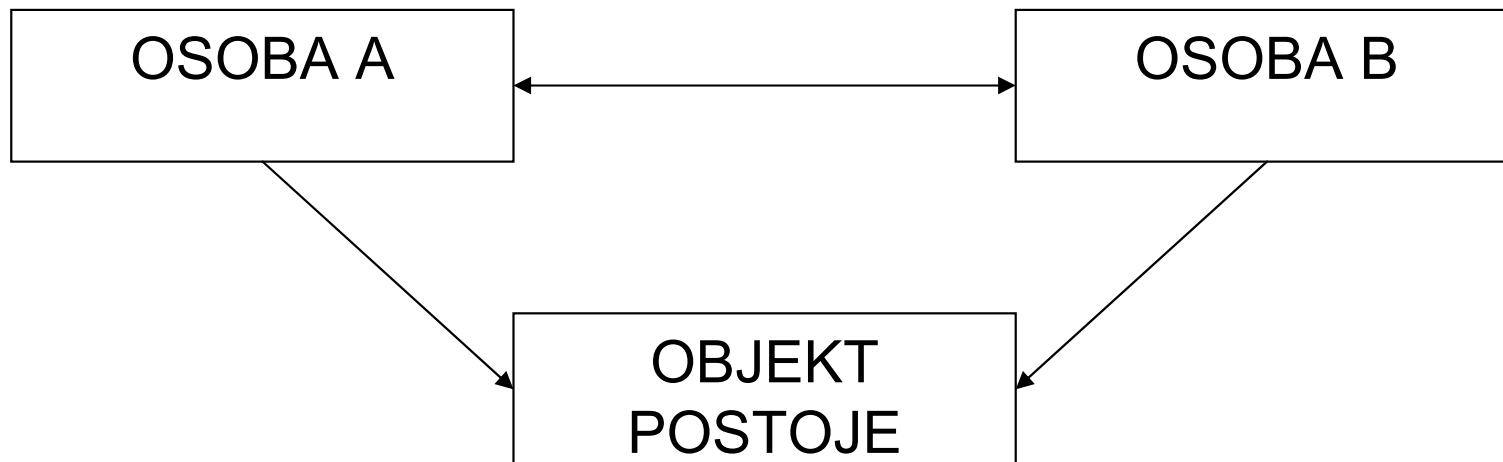

Teorie atraktivit

- Teorie rovnováhy
- Teorie odměny (Model emocionálního posílení)

Teorie rovnováhy

- **F. Heider (1958)**
- základ tvoří kognitivní struktura, která se skládá ze tří subjektů a vztahů mezi nimi

Teorie odměny

- **D. Byrne (1971)**
- atraktivitu posilují ti, kteří nás odměňují emocionálně pozitivními reakcemi
- uznání, pochvala, atd. zvyšuje pro nás atraktivitu druhého
- opírá se o koncepci **procesů sociálního srovnávání** (Festinger)
- teorie byla rozpracována do dvou principů:
 1. *princip minimaxu*: minimalizace nákladů, vkládaných do vztahu a maximalizace odměn
 2. *princip rovnosti*: rovnocenný vztah = zisky obou partnerů jsou úměrné vkladům (nespokojenost, když dostává více, než si zaslouží)

Láska: základní vymezení

- **E. Fromm (1996):**
- láska bratrská
- láska mateřská
- láska erotická
- láska k sobě
- láska k Bohu

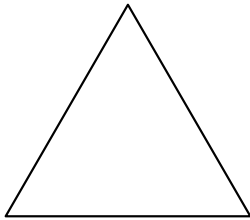
- mít rád x milovat

Trojúhelníková teorie lásky

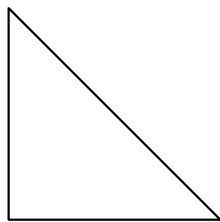
- **R.J. Sternberg (1986)**
- láska má 3 dimenze: trojúhelníkový model
 1. *intimita*: pocit blízkosti
 2. *vášeň*: motivační složka
 3. *závazek*: spojení a závislost
- jednotlivé složky mají různý podíl na lásce v průběhu vývoje vztahu

Trojúhelníková teorie lásky

- všechny dimenze jsou stejně důležité

- jedna dimenze je důležitější

- dimenze intimity a vášně po určitém čase klesají
- závazek v úspěšných vztazích vzrůstá (několik vrcholů a poklesů)

Druhy lásky

- **J.A. Lee (1977)**
 1. erotická láska (eros)
 2. hravá láska (ludus)
 3. kamarádská láska (storge)
 4. pragmatická láska (pragma)
 5. volná láska (mania)
 6. altruistická láska (agape)

Agrese: základní vymezení

1. ubližování a poškozování
 2. ve smyslu asertivity (v běžné řeči: agresivní sportovec, podnikatel)
- agrese:
 - fyzické poškození jiné osoby
 - poškození majetku jiné osoby
 - psychologické zranění jiné osoby

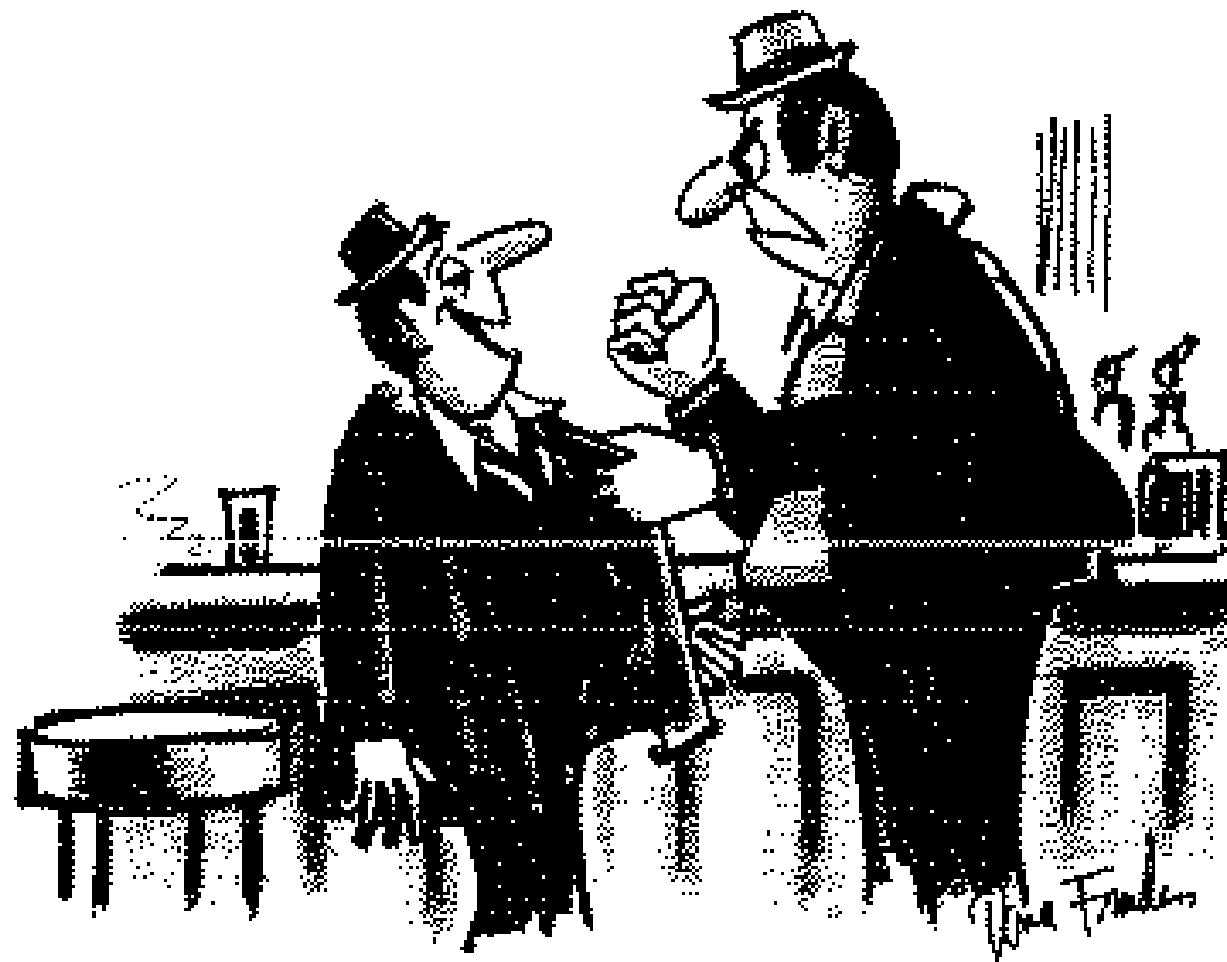
Agrese: definice

- **agrese:** chování *zaměřené* na poškození, ublížení jiné osoby
- poškozuje jinou osobu
- je záměrné
- porušuje situačně relevantní normy
- není motivované prosociálními úmysly

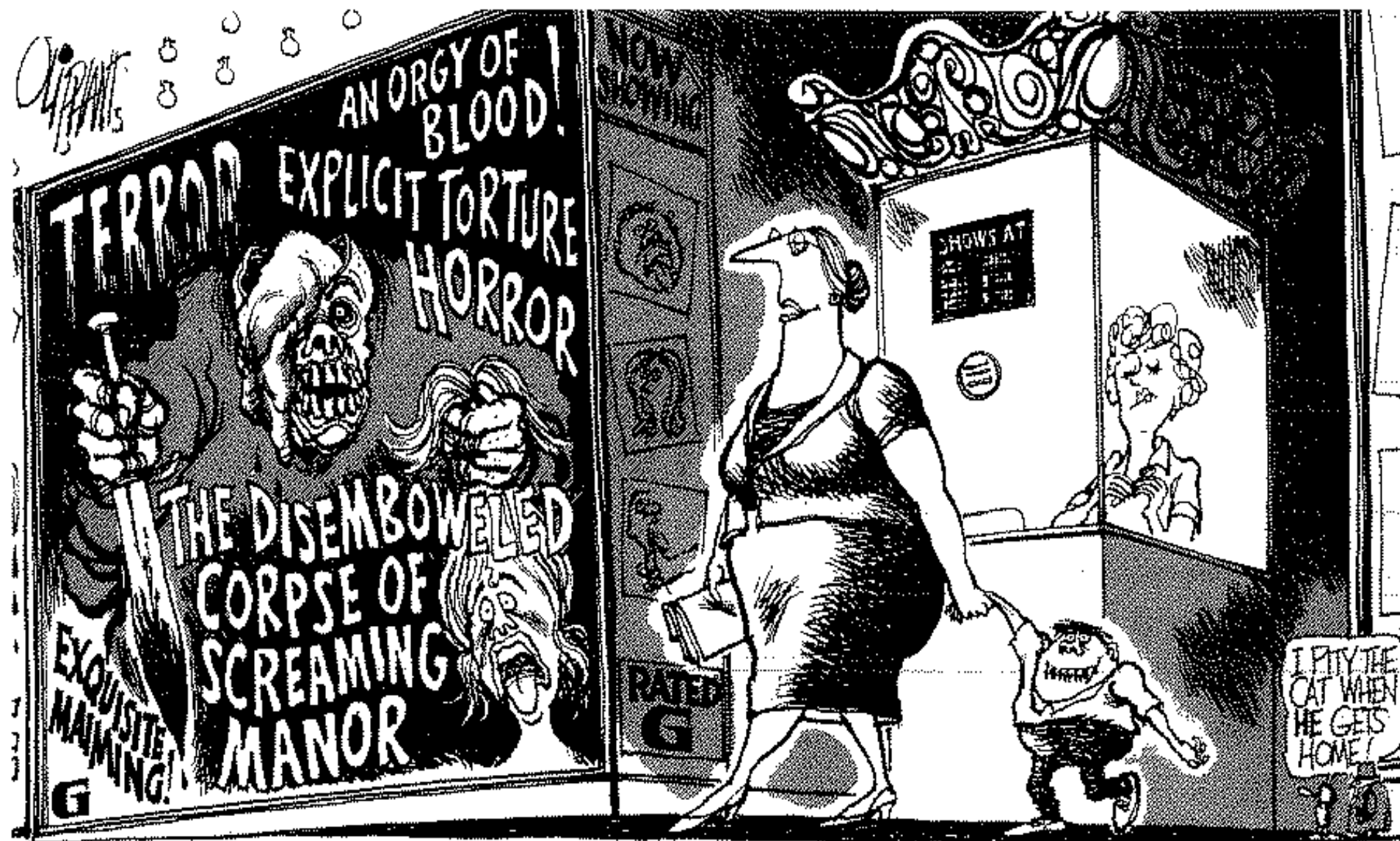
Agrese x agresivita x hostilita

- agrese se vztahuje na chování, ale i na čin nebo situaci
 - **agresivita:** relativně trvalá pohotovost / predispozice jednat agresivně v různých typech situací
 - **hostilita:** všeobecný negativní postoj vůči lidem
- x agrese i agresivita se vážou na konkrétní ubližování
- hostilita se může vázat s agresí

"Oh, that wasn't me talking. It was the alcohol talking."

"At last, a movie without all those filthy sex scenes!"

Typy agrese

1. **afektivní agrese** (hostilní, zlostná, impulzivní, emocionální, expresivní): souvisí s hostilitou a zlostí
 - má reaktivní charakter (reakce na averzivní podnět)
 - obvykle není plánovaná
2. **instrumentální agrese**
 - chladná agrese, není výsledkem emocí
 - např. sport
3. **tyranizování (šikana)**
 - opakované ubližování v průběhu urč. časového období
 - nerovnost v síle (moci) tyrana a oběti
 - nemá reaktivní charakter, je proaktivní
 - prostředek dominance a kontroly nad jinými

Teorie agrese

Etologické vysvětlení agrese (**K. Lorenz**)

- agrese je odvozená od *instinktu*

Frustrační teorie agrese (**J. Dollard, N. Miller**)

- univerzální faktor, který vyvolává agresi, je *frustrace*

Teorie sociálního učení (**A. Bandura**)

- agrese je naučené *sociální chování*

Integrativní teorie agrese (**R.J. Green, C.A. Anderson**)

- k agresi dochází tehdy, když je *provokujícím podnětům* vystavený jedinec, který má *predispozice k agresivnímu jednání*

Dispoziční pozadí agrese

- **biologické vlivy:** např. dědičnost, biochemické podmínky
- **sociální učení:** agrese jako naučené chování

Agrese

Co vyvolává agresi?

- útok
- frustrace
- vysoká teplota

Sprostředkující procesy (vyvolané stavy)

- zlost
- kognitivní mediátory
- deindividuace
- zvýšená aktivační úroveň
(arousal)